

Dz.U. 2002 Nr 101 poz. 924**OBWIESZCZENIE****MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ****z dnia 30 kwietnia 2002 r.****w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Sądzie Najwyższym.**

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. Nr 62, poz. 718, z 2001 r. Nr 46, poz. 499 i z 2002 r. Nr 74, poz. 676) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 1990 r. Nr 26, poz. 153), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:
 - 1) ustawą z dnia 13 lipca 1990 r. o powołaniu sądów apelacyjnych oraz o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Kodeks postępowania cywilnego, Kodeks postępowania karnego, o Sądzie Najwyższym, o Naczelnym Sądzie Administracyjnym i o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 53, poz. 306),
 - 2) ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustaw – Kodeks postępowania karnego, o Sądzie Najwyższym i o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 83, poz. 371),
 - 3) ustawą z dnia 16 października 1991 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o Sądzie Najwyższym, o prokuraturze, o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. Nr 100, poz. 443),
 - 4) ustawą z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 491),
 - 5) ustawą z dnia 15 maja 1993 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o prokuraturze, o Sądzie Najwyższym, o Trybunale Konstytucyjnym, o Krajowej Radzie Sądownictwa i o powołaniu sądów apelacyjnych (Dz. U. Nr 47, poz. 213)
 - ujętych w obwieszczeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 września 1993 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 1994 r. Nr 13, poz. 48),
 - 6) ustawą z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163),
 - 7) ustawą z dnia 10 maja 1996 r. o zmianie ustaw o prokuraturze, o Sądzie Najwyższym, o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i ustawy – Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 77, poz. 367),
 - 8) ustawą z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 75, poz. 471),

- 9) ustawą z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. Nr 98, poz. 604),
 - 10) ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679),
 - 11) ustawą z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 124, poz. 782),
 - 12) wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 stycznia 1999 r., sygn. K. 1/98 (Dz.U. Nr 75, poz. 853),
 - 13) ustawą z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 110, poz. 1255),
 - 14) ustawą z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508),
 - 15) ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787)
- i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.
2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) art. 77 i 79 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 45, poz. 241), które stanowią:

„Art. 77. W Kodeksie postępowania cywilnego wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 48 dodaje się § 3 w brzmieniu:

«§3. Sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą o wznowienie lub zaskarżonego w trybie rewizji nadzwyczajnej, nie może orzekać co do tej skargi lub tej rewizji.»

- 2) w art. 420 dodaje się § 3 i § 4 w brzmieniu:

«§3. Rozpoznawanie rewizji nadzwyczajnych od orzeczeń Sądu Najwyższego następuje w składzie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego.

§4. Rozpoznawanie rewizji nadzwyczajnych od orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego następuje w składzie pięciu sędziów Sądu Najwyższego. »”

„Art. 79. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

- 2) art. 9–12 i art. 18 ustawy z dnia 20 grudnia 1989 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o Sądzie Najwyższym, o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, o Trybunale Konstytucyjnym, o ustroju sądów wojskowych i Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 73, poz. 436), które stanowią:

„Art. 9. Kadencja Sądu Najwyższego, trwająca w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, kończy się z dniem 30 czerwca 1990 r.

Art. 10. 1. Krajowa Rada Sądownictwa, w terminie 3 miesięcy od dnia podjęcia działalności przez Radę, przedstawi Prezydentowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wnioski o powołanie sędziów Sądu Najwyższego spośród kandydatów, którymi są:

- 1) sędziowie Sądu Najwyższego upływającej kadencji,
- 2) osoby posiadające kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, zgłoszone, w terminie 1 miesiąca

od dnia podjęcia działalności przez Radę, przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, Prokuratora Generalnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, zgromadzenia ogólne sędziów Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, w sądach wojewódzkich i zgromadzenie sędziów sądów wojskowych, Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Radców Prawnych, Zrzeszenie Prawników Polskich, rady wydziałów prawa szkół wyższych oraz Polską Akademię Nauk.

2. Krajowa Rada Sądownictwa przedstawi wnioski o powołanie sędziów Sądu Najwyższego, z uwzględnieniem podziału Sądu Najwyższego na izby, po wysłuchaniu opinii kolegium Sądu Najwyższego obecnej kadencji co do potrzebnej liczby sędziów w poszczególnych izbach.

Art. 11. 1. Sędzia Sądu Najwyższego kadencji trwającej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, który nie zostanie powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio lub otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli nie ma przeszkód prawnych.

2. Sędzia, o którym mowa w ust. 1, może przejść na emeryturę po przepracowaniu 25 lat przez kobietę i 30 lat przez mężczyznę.
3. Sędziego Izby Wojskowej, kadencji trwającej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, który nie zostanie powołany na stanowisko sędziego Izby Wojskowej, powołuje się za jego zgodą na odpowiednie stanowisko sędziowskie lub wyznacza na inne stanowisko służbowe w Siłach Zbrojnych, a w przypadku niewyrażenia zgody – zwalnia się z zawodowej służby wojskowej z zachowaniem wszelkich uprawnień przysługujących żołnierzowi zwolnionemu z tej służby z przyczyn, które nie powodują utraty tych uprawnień. Korzysta on również z innych uprawnień przewidzianych w niniejszej ustawie.
4. Sędzia, o którym mowa w ust. 1, ma prawo przez okres 6 miesięcy od zakończenia kadencji Sądu Najwyższego do wynagrodzenia odpowiadającego stanowisku, które zajmował, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W razie podjęcia przez sędziego niżej płatnej pracy w pełnym wymiarze najpóźniej przed końcem okresu, o którym mowa w ust. 4, sędziemu przysługuje dodatek wyrównawczy stanowiący różnicę pomiędzy wynagrodzeniem odpowiadającym stanowisku, które zajmował, a wynagrodzeniem pobieranym w nowym miejscu pracy. Dodatek przysługuje do dnia 23 maja 1992 r. i ma zastosowanie także do Pierwszego Prezesa i prezesów Sądu Najwyższego.

Art. 12. 1. Zgromadzenia ogólne sędziów Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz zebranie przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów w sądach wojewódzkich – w terminie trzech miesięcy od dnia określenia przez Krajową Radę Sądownictwa liczby sędziów sądów dyscyplinarnych – wybiorą sędziów tych sądów.

2. Do czasu wyboru sądów dyscyplinarnych na podstawie niniejszej ustawy działają sądy dyscyplinarne utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów.

3. Niezakończone prawomocnie sprawy do dnia wyboru sądów dyscyplinarnych na podstawie niniejszej ustawy, toczące się w dotychczasowych sądach dyscyplinarnych, przekazuje się do dalszego rozpoznania odpowiednio Sądowi Dyscyplinarnemu i Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu.”

„Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

3) art. 13 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o zmianie ustawy o Prokuraturze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 20, poz. 121), który stanowi:

„Art. 13. Ustawa wchodzi w życie z dniem 31 marca 1990 r.”;

4) art. 14 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o powołaniu sądów apelacyjnych oraz o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Kodeks postępowania cywilnego, Kodeks postępowania karnego, o Sądzie Najwyższym, o Naczelnym Sądzie Administracyjnym i o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 53, poz. 306), który stanowi:

„Art. 14. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem art. 3 pkt 1, 2, 3, 6, 7, 8 i 9 oraz art. 4 pkt 1, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1991 r.”;

5) art. 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustaw – Kodeks postępowania karnego, o Sądzie Najwyższym i o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 83, poz. 371), który stanowi:

„Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

6) art. 5 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o Sądzie Najwyższym, o prokuraturze, o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. Nr 100, poz. 443), który stanowi:

„Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

7) art. 18 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 113, poz. 491), który stanowi:

„Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;

8) art. 11 ustawy z dnia 15 maja 1993 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o prokuraturze, o Sądzie Najwyższym, o Trybunale Konstytucyjnym, o Krajowej Radzie Sądownictwa i o powołaniu sądów apelacyjnych (Dz. U. Nr 47, poz. 213), który stanowi:

„Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.”;

9) art. 23 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163), który stanowi:

„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1995 r.”;

10) art. 7 ustawy z dnia 10 maja 1996 r. o zmianie ustaw o prokuraturze, o Sądzie Najwyższym, o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i ustawy – Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 77, poz. 367), który stanowi:

„Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 11) art. 16 ustawy z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 75, poz. 471), który stanowi:
- „Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia.”;
- 12) art. 64 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. Nr 98, poz. 604), który stanowi:
- „Art. 64. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu art. 58, który wchodzi w życie po upływie 4 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;
- 13) art. 30 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679), który stanowi:
- „Art. 30. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z tym że:
- 1) przepisy art. 24e ustawy, o której mowa w art. 19, wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia,
 - 2) przepisy art. 24f–24h ustawy, o której mowa w art. 19, mają zastosowanie do radnych rad gmin kadencji następujących po kadencji, w czasie której niniejsza ustawa weszła w życie,
 - 3) przepisy art. 35a ustawy, o której mowa w art. 23, wchodzi w życie z pierwszym dniem kadencji Sejmu i Senatu następującej po kadencji rozpoczętej w dniu 19 września 1993 r.,
 - 4) przepisy art. 11 ustawy, o której mowa w art. 25, stosuje się nadal do radnych rad gmin kadencji, w czasie której niniejsza ustawa weszła w życie.”;
- 14) art. 8 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 124, poz. 782), który stanowi:
- „Art. 8. Ustawa wchodzi w życie z dniem 17 października 1997 r., z wyjątkiem:
- 1) przepisów art. 71¹, art. 78–78² ustawy, o której mowa w art. 1, oraz art. 6 ust. 1 i 2 niniejszej ustawy, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.,
 - 2) przepisów art. 71² ustawy, o której mowa w art. 1, i art. 62b ustawy, o której mowa w art. 3, oraz przepisu art. 6 ust. 3 niniejszej ustawy, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 15) art. 32 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 110, poz. 1255), który stanowi:
- „Art. 32. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.”;
- 16) art. 321 i 327 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508), które stanowią:
- „Art. 321. Orzeczenia Sądu Najwyższego wydane w wyniku rewizji nadzwyczajnej przekazuje się do wykonania organom właściwym według przepisów ustawy.”
- „Art. 327. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;

17) art. 199, 200, 204 i art. 212 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787), które stanowią:

„Art. 199. Sędziowie Sądu Najwyższego spełniający warunki do przejścia na emeryturę w dniu 30 czerwca 1990 r. na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1989 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o Sądzie Najwyższym, o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, o Trybunale Konstytucyjnym, o ustroju sądów wojskowych i Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 73, poz. 436), nabyli prawo do uposażenia sędziów w stanie spoczynku obliczanego od wynagrodzenia przysługującego sędziom Sądu Najwyższego.

Art. 200. §1. Sędziów, którzy przed dniem 1 stycznia 1998 r. przeszli na emerytury lub renty i nabyli prawo do uposażenia, uważa się za sędziów w stanie spoczynku w rozumieniu ustawy, chyba że utracili uprawnienie do tego uposażenia.

§2. Uposażenia sędziów w stanie spoczynku z dniem wejścia w życie ustawy ustala się w wysokości 75% sumy wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, jakie otrzymywałyby sędzia w chwili przejścia na emeryturę lub rentę albo w stan spoczynku, przy zastosowaniu zasad określonych w art. 198 § 1.

§3. Przepisy art. 100 § 2–8 niniejszej ustawy mają zastosowanie do byłych sędziów, którzy nabyli prawo do emerytury lub renty przed dniem 1 stycznia 1998 r., jeżeli prawo to nabyli zajmując stanowisko sędziego. Przy ustalaniu wysokości uposażenia uwzględnia się wynagrodzenie zasadnicze wraz z dodatkiem za wysługę lat, które pobierałby sędzia w dniu 1 stycznia 1998 r., z zastosowaniem przepisu § 2.

§4. Uposażenia rodzinne po zmarłych sędziach albo sędziach w stanie spoczynku, do których prawo powstało po dniu 1 stycznia 1999 r., z dniem wejścia w życie ustawy podwyższa się, przy zastosowaniu zasad określonych w art. 102.

§5. Wysokość uposażeń sędziów w stanie spoczynku oraz byłych sędziów, o których mowa w § 3, a także wysokość uposażeń rodzinnych ustala się w terminach i na zasadach określonych w art. 198 § 2 i 3, przy przyjęciu okresu pracy na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziowskim w dniu przejścia w stan spoczynku albo na emeryturę lub rentę, względnie w dniu śmierci sędziego, po którym przysługuje prawo do uposażenia rodzinnego.”

„Art. 204. §1. W sprawach przewinień dyscyplinarnych sędziów popełnionych przed wejściem w życie ustawy stosuje się przepisy tej ustawy z wyjątkiem art. 108, z zastrzeżeniem § 2–5.

§2. Sąd Dyscyplinarny i Wyższy Sąd Dyscyplinarny powołane na podstawie przepisów dotychczasowych działają do zakończenia postępowania w sprawach, o których mowa w § 3 i 4.

§3. Do spraw należących do właściwości sądów dyscyplinarnych niezakończonych w pierwszej instancji do dnia wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

§4. W sprawach, o których mowa w § 2, w których zostały wniesione środki odwoławcze, orzeka w drugiej instancji Wyższy Sąd Dyscyplinarny, według przepisów dotychczasowych.

- §5. W razie uchylecia orzeczenia przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, stosuje się przepisy ustawy.
- §6. Akta spraw dyscyplinarnych prowadzonych na podstawie dotychczasowych przepisów przechowuje Sąd Najwyższy.
- §7. Przepisy § 1–6 stosuje się również w sprawach przewinień dyscyplinarnych sędziów sądów wojskowych.”

„Art. 212. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2001 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 91 § 2a, art. 151 § 1, art. 178, art. 193 i art. 195 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.,
- 2) art. 13 § 2 pkt 4, art. 91 § 2, 3 i 4, art. 176, art. 177 i art. 179 § 1–4, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.”

MARSZAŁEK SEJMU

/-/ Marek Borowski

Załącznik do obwieszczenia Marszałka

Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 30 kwietnia 2002 r. (poz. 924)

USTAWA
z dnia 20 września 1984 r.

o Sądzie Najwyższym.

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Sąd Najwyższy jest naczelnym organem sądowym w Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Sąd Najwyższy sprawuje wymiar sprawiedliwości.

Art. 2.

1. Sąd Najwyższy sprawuje nadzór nad działalnością wszystkich innych sądów w zakresie orzekania.
2. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawy w zakresie przekazanym szczególnymi przepisami.
3. Sąd Najwyższy zapewnia prawidłowość oraz jednolitość wykładni prawa i praktyki sądowej w dziedzinach poddanych jego właściwości.
4. Sąd Najwyższy może opiniować projekty nadesłanych ustaw.

Art. 3.

Sąd Najwyższy ma siedzibę w Warszawie.

Art. 4.

1. W skład Sądu Najwyższego wchodzi: Pierwszy Prezes, prezesi oraz sędziowie Sądu Najwyższego.
2. Liczbę sędziów i prezesów Sądu Najwyższego ustala Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.
3. Ilekroć w ustawie jest mowa o sędziach Sądu Najwyższego, oznacza to także Pierwszego Prezesa i prezesów tego Sądu.

Art. 5.

1. Sąd Najwyższy dzieli się na: Izbę Administracyjną, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Izbę Cywilną, Izbę Karną oraz Izbę Wojskową.
2. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sprawuje, w granicach i trybie określonym przez właściwe przepisy, nadzór nad orzecznictwem sądowym w sprawach

z zakresu prawa pracy, wynalazczych, ubezpieczeń społecznych oraz w sprawach skarg na decyzje administracyjne, a także w sprawach przekazanych na podstawie przepisów szczególnych.

3. Izba Cywilna sprawuje, w granicach i trybie określonym przez właściwe przepisy, nadzór nad orzecznictwem sądowym w sprawach cywilnych i gospodarczych.
4. Izba Karna sprawuje, w granicach i trybie określonym przez właściwe przepisy, nadzór nad orzecznictwem sądowym w sprawach karnych należących do właściwości sądów powszechnych.
5. Izba Wojskowa sprawuje, w granicach i trybie określonym przez właściwe przepisy, nadzór nad orzecznictwem sądów wojskowych.

Art. 6.

W Sądzie Najwyższym czynne są: Biuro Orzecznictwa i Biuro Prezydialne, a w Izbie Wojskowej – Biuro Nadzoru Pozainstancyjnego.

Art. 7.

Prezydent, w drodze rozporządzenia, określa organizację Sądu Najwyższego, szczegółowy zakres właściwości izb oraz zakres działania Biura Orzecznictwa, Biura Prezydialnego oraz Biura Nadzoru Pozainstancyjnego w Izbie Wojskowej, a także zasady wewnętrznego postępowania Sądu Najwyższego.

Art. 8.

1. Na czele Sądu Najwyższego stoi Pierwszy Prezes, który kieruje jego pracami.
2. Pierwszy Prezes pełni czynności przewidziane w ustawie, w przepisach procesowych oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 7, a ponadto wykonuje w stosunku do Sądu Najwyższego czynności administracji sądowej.
3. Pierwszy Prezes ma prawo wglądu w czynności Sądu Najwyższego; może w tym zakresie żądać wyjaśnień oraz usunięcia uchybień.
4. Czynności wymienione w ust. 3 nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której sędziowie są niezawisli.

Art. 9.

1. Prezesi Sądu Najwyższego są zastępcami Pierwszego Prezesa. Zakres i tryb pełnienia zastępstwa określa zarządzenie Pierwszego Prezesa.
2. Pracami każdej z izb Sądu Najwyższego kieruje jeden z prezesów tego Sądu, powołany do pełnienia tej funkcji przez Prezydenta.
3. Do prezesa sprawującego kierownictwo izby stosuje się odpowiednio art. 8 ust. 2–4.

Art. 10.

1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego informuje Sejm na jego żądanie o działalności Sądu Najwyższego.
2. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego informuje Prezydenta i Krajową Radę Sądownictwa o istotnych problemach wynikających z działalności i orzecznictwa tego Sądu.

Art. 11.

Sąd Najwyższy wydaje zbiór swoich orzeczeń zawierających rozstrzygnięcia ważniejszych zagadnień prawnych oraz uchwał wpisanych do księgi zasad prawnych.

Art. 12.

Sędziowie Sądu Najwyższego i członkowie Biura Orzecznictwa oraz pracownicy administracyjni, pomocniczy i obsługi Sądu Najwyższego nie zrzeszeni w związkach zawodowych wybierają radę pracowniczą, której zadaniem jest ochrona i reprezentowanie interesów zawodowych i socjalnych, a także rozwijanie innej działalności, zmierzającej do poprawy warunków bytowych, socjalnych i kulturalnych.

Rozdział 2**Tryb wykonywania funkcji Sądu Najwyższego****Art. 13.**

Sąd Najwyższy wykonuje swoje funkcje przez:

- 1) rozpoznawanie środków odwoławczych od orzeczeń sądowych stosownie do przepisów prawa procesowego,
- 2)¹⁾ rozpoznawanie na mocy przepisów szczególnych rewizji nadzwyczajnych od orzeczeń organów określonych w tych przepisach,
- 3)²⁾ podejmowanie uchwał mających na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżność w orzecznictwie,
- 4) podejmowanie uchwał zawierających rozstrzygnięcia zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości w konkretnej sprawie,
- 5) rozpoznawanie innych spraw należących do właściwości Sądu Najwyższego na mocy ustawy niniejszej lub na mocy innych ustaw.

Art. 14.

1. Sąd Najwyższy, w razie stwierdzenia przy rozpoznawaniu sprawy oczywistej obrazy przepisów – niezależnie od innych uprawnień – wytyka uchybienie właściwemu sądowi lub innemu organowi. Sąd Najwyższy przed wytknięciem uchybienia może żądać stosownych wyjaśnień. Stwierdzenie i wytknięcie uchybienia nie ma wpływu na rozstrzygnięcie sprawy.
2. O wytknięciu uchybienia Sąd Najwyższy zawiadamia kierownika właściwego sądu lub innego organu, a w wypadkach poważniejszych uchybień – także kierownika właściwego organu naczelnego.

¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 15 maja 1993 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o prokuraturze, o Sądzie Najwyższym, o Trybunale Konstytucyjnym, o Krajowej Radzie Sądownictwa i o powołaniu sądów apelacyjnych (Dz.U. Nr 47, poz. 213), która weszła w życie z dniem 9 września 1993 r.

²⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 pkt 1 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

Art. 15. (skreślony).³⁾**Art. 16.**

1. Uchwały przewidziane w art. 13 pkt 3 Sąd Najwyższy podejmuje w składzie siedmiu sędziów, w składzie całej izby, w składzie połączonych izb lub w pełnym składzie Sądu Najwyższego.
- 2.⁴⁾ Uchwały, o których mowa w ust. 1, Sąd Najwyższy podejmuje na wniosek Pierwszego Prezesa lub prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, a ponadto: w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – *Ministra Pracy i Polityki Socjalnej*⁵⁾, w sprawach z zakresu prawa administracyjnego – Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej – Prezesa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Pierwszy Prezes kieruje wniosek do rozpoznania przez jeden ze składów określonych w ust. 1.
4. Skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego może przedstawić zagadnienie prawne do rozpoznania pełnemu składowi izby, a izba – do rozpoznania przez połączone izby albo przez pełny skład Sądu Najwyższego.

Art. 17.

1. Do przedstawienia Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 13 pkt 4 zagadnień prawnych uprawnione są określone w przepisach szczególnych sądy oraz składy orzekające Sądu Najwyższego.
- 2.⁶⁾ Jeśli zagadnienie prawne przedstawił do rozstrzygnięcia skład trzech sędziów Sądu Najwyższego, uchwałę przewidzianą w art. 13 pkt 4 podejmuje skład siedmiu sędziów, a gdy zagadnienie prawne przedstawił skład siedmiu sędziów – skład całej izby.
3. (skreślony).⁷⁾

³⁾ Przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustaw – Kodeks postępowania karnego, o Sądzie Najwyższym i o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 83, poz. 371), która weszła w życie z dniem 19 września 1991 r., art. 3 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 1, art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 10 maja 1996 r. o zmianie ustaw o prokuraturze, o Sądzie Najwyższym, o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i ustawy – Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 77, poz. 367), która weszła w życie z dniem 8 sierpnia 1996 r., i art. 313 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508), która weszła w życie z dniem 22 sierpnia 2001 r.

⁵⁾ Obecnie: ministra właściwego do spraw pracy, stosownie do art. 4 ust. 1 i art. 5 pkt 16 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 1999 r. Nr 82, poz. 928, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 48, poz. 550, Nr 62, poz. 718, Nr 70, poz. 816, Nr 73, poz. 852, Nr 109, poz. 1158 i Nr 122, poz. 1314 i 1321, z 2001 r. Nr 3, poz. 18, Nr 5, poz. 43 i 44, Nr 42, poz. 475, Nr 63, poz. 634, Nr 73, poz. 761, Nr 76, poz. 811, Nr 87, poz. 954, Nr 102, poz. 1116, Nr 113, poz. 1207, Nr 115, poz. 1229, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 126, poz. 1382, Nr 129, poz. 1441, Nr 130, poz. 1450 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 71, poz. 655 i Nr 74, poz. 676), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

⁶⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 pkt 4 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷⁾ Przez art. 3 pkt 4 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

Art. 18.

1. W posiedzeniu pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz w posiedzeniu składu izby albo składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego mogą brać udział organy wnoszące o podjęcie określonej uchwały lub w ich zastępstwie osoby przez nie upoważnione do takiego udziału. Nie dotyczy to posiedzeń, na których Sąd Najwyższy rozpoznaje zagadnienia prawne, przedstawione do rozstrzygnięcia przez uprawnione do tego sądy.
- 2.⁸⁾ W posiedzeniach pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz składu całej izby udział Prokuratora Generalnego lub jego zastępcy jest obowiązkowy. W pozostałych składach może brać udział prokurator Prokuratury Krajowej, a w Izbie Wojskowej – prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej.

Art. 19.

1. Do podjęcia uchwały przez pełny skład Sądu Najwyższego, przez skład połączonych izb oraz pełny skład izby wymagana jest obecność co najmniej 2/3 sędziów każdej z izb.
2. Uchwały podejmowane są w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, a w razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 20.

1. Właściwy skład Sądu Najwyższego może z uzasadnionych przyczyn odmówić podjęcia uchwały, a w szczególności – jeżeli nie zachodzi potrzeba wyjaśnienia wątpliwości.
2. W wypadku cofnięcia wniosku Sąd Najwyższy pozostawia go bez rozpoznania.

Art. 21.

Uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz składu całej izby z chwilą ich podjęcia uzyskują moc zasad prawnych. Skład siedmiu sędziów może postanowić o nadaniu jego uchwale mocy zasady prawnej.

Art. 22.

1. Jeżeli jakikolwiek skład Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej, przedstawia powstałe zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia pełnemu składowi izby.
2. Odstąpienie od zasady prawnej uchwalonej przez izbę, przez połączone izby albo przez pełny skład Sądu Najwyższego wymaga ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały odpowiednio przez właściwą izbę, połączone izby lub pełny skład Sądu Najwyższego.
3. Jeżeli skład jednej izby Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej uchwalonej przez inną izbę, rozstrzygnięcie następuje w drodze uchwały obu izb. Izby mogą przedstawić zagadnienie prawne do rozpoznania przez pełny skład Sądu Najwyższego.

Art. 23.

1. Opracowywanie opinii, o których mowa w art. 2 ust. 4, Pierwszy Prezes zleca Biuru Orzecznictwa.
2. Do opracowywania opinii dotyczących projektów aktów prawnych o szczególnym znaczeniu Pierwszy Prezes może powoływać odpowiednie zespoły sędziowskie.

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy wymienionej jako trzecia w przypisie 4.

Art. 24.

Czynności urzędnicze spełniają pracownicy administracyjni, a inne czynności – pracownicy pomocniczy i obsługi Sądu Najwyższego.

Rozdział 3
Niezawisłość sędziowska**Art. 25.**

Sędziowie Sądu Najwyższego są w sprawowaniu swojego urzędu sędziowskiego niezawisli i podlegają tylko ustawom.

Art. 26.

Niezawisłość sędziego nie wyłącza obowiązku spełniania zleceń w zakresie administracji sądowej. Sędzia może żądać, żeby zlecenie doręczono mu na piśmie.

Art. 27.

1. Sędzia nie może być zatrzymany ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej bez zezwolenia Sądu Dyscyplinarnego. Nie dotyczy to zatrzymania na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa. Do wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej wolno podejmować tylko czynności niecierpiące zwłoki.
2. Do czasu rozstrzygnięcia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności Sąd Dyscyplinarny może polecić niezwłoczne zwolnienie sędziego zatrzymanego na gorącym uczynku.
3. W ciągu 7 dni od doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej przysługuje organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu zażalenie do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego. W tym samym terminie zainteresowanemu sędziemu przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej sądowej.
4. Za wykroczenia sędzia odpowiada tylko dyscyplinarnie.

Rozdział 4
Powoływanie sędziów Sądu Najwyższego⁹⁾**Art. 28.**

1. Na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego może być powołany ten, kto:
 - 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich,
 - 2) jest nieskazitelnego charakteru,

⁹⁾ Tytuł w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 124, poz. 782), która weszła w życie z dniem 17 października 1997 r.

- 3) ukończył wyższe studia prawnicze i uzyskał tytuł magistra prawa,
 - 4) wyróżnia się wysokim poziomem wiedzy prawniczej oraz doświadczeniem zawodowym,
 - 5) posiada przewidziane we właściwych przepisach kwalifikacje na stanowisko sędziowskie, a nadto wykazuje się co najmniej dziesięcioletnim okresem pracy lub służby na stanowisku sędziego, prokuratora, arbitra i radcy prawnego albo wykonywania zawodu adwokata lub pracy na samodzielnym stanowisku w organach administracji państwowej, z którym związana była praktyka prawnicza, zwłaszcza udział w orzekaniu.
- 2.¹⁰⁾ Wymaganie, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, nie dotyczy profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych w polskich szkołach wyższych, w Polskiej Akademii Nauk oraz w innych placówkach naukowych i naukowo-badawczych.
 - 3.¹¹⁾ Osoby, o których mowa w ust. 2, mogą być zatrudniane na podstawie powołania na stanowisku sędziego również w niepełnym wymiarze czasu pracy.
 - 4.¹²⁾ Na stanowiska sędziowskie w Izbie Wojskowej mogą być powołani jedynie oficerowie pełniący zawodową służbę stałą.

Art. 29.

1. Sędziów Sądu Najwyższego powołuje Prezydent na wniosek Krajowej Rady Sądowniczej.
2. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego powołuje spośród sędziów Sądu Najwyższego oraz odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Prezydenta, a prezesów Sądu Najwyższego – Prezydent.

Art. 30.

1. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie nie mogą być sędziami Sądu Najwyższego w tej samej izbie ani brać udziału w jednym składzie orzekającym, ani też bezpośrednio podlegać sobie służbowo.
2. (uchylony).¹³⁾

¹⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 5 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o powołaniu sądów apelacyjnych oraz o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Kodeks postępowania cywilnego, Kodeks postępowania karnego, o Sądzie Najwyższym, o Naczelnym Sądzie Administracyjnym i o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 53, poz. 306), która weszła w życie z dniem 10 sierpnia 1990 r.

¹¹⁾ Dodany przez art. 5 pkt 1 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 10; w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 3 ustawy wymienionej jako trzecia w przypisie 4.

¹²⁾ Oznaczenie nadane przez art. 5 pkt 1 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 10; ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 pkt 6 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹³⁾ Z dniem ogłoszenia obwieszczenia Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 września 1999 r. o utracie mocy obowiązującej art. 4 ust. 3 ustawy o radcach prawnych, art. 30 ust. 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, art. 15 ustawy o prokuraturze, art. 53 § 2 i art. 61 § 2 pkt 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, art. 12a ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, art. 12 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw oraz w części: art. 4b ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy – Prawo o adwokaturze, art. 122¹ § 4 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 70 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. Nr 75, poz. 853), wydanego na podstawie art. 89 ust. 4 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643) w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 stycznia 1999 r., sygn. K. 1/98. Obwieszczenie zostało ogłoszone dnia 17 września 1999 r.

Art. 31.

1. Stosunek służbowy sędziego Sądu Najwyższego nawiązuje się z chwilą doręczenia urzędowego zawiadomienia o powołaniu.
2. Sędzia powinien zgłosić się w celu objęcia stanowiska w ciągu czternastu dni od otrzymania urzędowego zawiadomienia o powołaniu, jeżeli nie oznaczono innego terminu.
3. W razie nieusprawiedliwionego nieobjęcia stanowiska w terminie określonym w ust. 2, powołanie traci moc prawną; okoliczność tę stwierdza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 32.¹⁴⁾

Przy powołaniu sędziego Sądu Najwyższego składa ślubowanie wobec Prezydenta według następującej roty:

„Ślubuję uroczyście jako sędzia Sądu Najwyższego służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa, obowiązki sędziego wypełniać sumiennie, sprawiedliwość wymierzać zgodnie z przepisami prawa, bezstronnie według mego sumienia, dochować tajemnicy państwowej i służbowej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości”; składając ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg.”

Art. 33.¹⁵⁾

1. Sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia siedemdziesiątego roku życia.
2. Sędzia, o którym mowa w ust. 1, może przejść w stan spoczynku, na swój wniosek, po ukończeniu sześćdziesiątego piątego roku życia.

Art. 34.¹⁶⁾

Prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu oraz prawomocne orzeczenie przez sąd środka karnego pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego pociąga za sobą, z mocy prawa, utratę stanowiska sędziego Sądu Najwyższego; stosunek służbowy sędziego wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 35.¹⁷⁾

Sędzia Izby Wojskowej nie może być zwolniony z zawodowej służby wojskowej przed ustaniem stosunku służbowego lub przed utratą stanowiska sędziego Sądu Najwyższego.

Art. 36.

- 1.¹⁸⁾ Na wniosek Pierwszego Prezesa Minister Sprawiedliwości może delegować na okres do trzech miesięcy w roku kalendarzowym sędziego Naczelnego Sądu Administracyj-

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 183 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070), która weszła w życie z dniem 1 października 2001 r.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 183 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 14.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 183 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 14.

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 9.

¹⁸⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 5 pkt 3 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 10.

nego, sędziego sądu apelacyjnego lub sędziego sądu *wojewódzkiego*¹⁹⁾ do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym. Delegowanie sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymaga porozumienia z prezesem tego Sądu.

2. Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości określone w ust. 1 przysługuje odpowiednio Ministrowi Obrony Narodowej w odniesieniu do sędziów sądów wojskowych w zakresie delegowania tych sędziów do pełnienia czynności sędziowskich w Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego.
- 3.²⁰⁾ Na wniosek Pierwszego Prezesa Minister Sprawiedliwości może delegować na czas nieokreślony sędziego sądu apelacyjnego, sądu *wojewódzkiego*¹⁹⁾ lub sądu rejonowego – za zgodą sędziego – do pełnienia czynności w Biurze Orzecznictwa.

Art. 37.

1. Sędziego Sądu Najwyższego, wyznaczonego według podziału czynności, może zastąpić bądź inny sędzia Sądu Najwyższego, bądź sędzia innego sądu delegowany do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym.
2. W składzie orzekającym Sądu Najwyższego może brać udział tylko jeden sędzia innego sądu, delegowany do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym. Sędzia delegowany nie może być przewodniczącym.
3. Sędziowie delegowani do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym nie mogą uczestniczyć w posiedzeniach pełnego składu Sądu Najwyższego, połączonych izb i w posiedzeniach składu izby.

Rozdział 5

Obowiązki i prawa sędziów Sądu Najwyższego

Art. 38.

1. Sędzia jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim oraz stale podnosić kwalifikacje zawodowe.
2. Sędzia powinien w służbie i poza służbą strzec powagi sądu i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.
- 3.²¹⁾ W okresie zajmowania stanowiska sędzia nie może należeć do partii politycznej ani brać udziału w żadnej działalności politycznej.

Art. 39.

Czas pracy sędziego jest określony wymiarem jego zadań.

¹⁹⁾ Obecnie: sądu okręgowego, stosownie do art. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustrojów sądów powszechnych (Dz.U. Nr 160, poz. 1064), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

²⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 5 pkt 3 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 10.

²¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 52 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. Nr 98, poz. 604), która weszła w życie z dniem 19 września 1997 r.

Art. 40.

1. Sędzia obowiązany jest zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których poza jawną rozprawą sądową powziął wiadomość ze względu na swoje stanowisko sędziowskie.
2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po ustaniu stosunku służbowego.
3. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy sędzia składa zeznania jako świadek przed sądem, chyba że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru Państwa albo takiemu ważnemu interesowi prywatnemu, który nie jest sprzeczny z celami wymiaru sprawiedliwości. W tych wypadkach od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić sędziego Pierwszy Prezes.

Art. 41.

1. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, sędziemu Sądu Najwyższego nie wolno obok piastowanego stanowiska sędziowskiego pozostawać w innym stosunku pracy, z wyjątkiem stosunku pracy profesora w szkole wyższej albo placówce naukowo-badawczej.
2. Sędziemu nie wolno także podejmować innego zajęcia, które by przeszkadzało w pełnieniu obowiązków sędziowskich albo mogło uchybiać jego godności lub zachwiać zaufanie do jego bezstronności.
3. Podjęcie przez sędziego dodatkowego zajęcia wymaga zgody Pierwszego Prezesa.

Art. 41a.²²⁾

1. Sędziowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzygminnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.
2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, sędziowie składają Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, który dokonuje analizy zawartych w nim danych.
3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składa się przed objęciem stanowiska, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w dniu opuszczenia stanowiska sędziego.
4. Informacje zawarte w oświadczeniu o stanie majątkowym stanowią tajemnicę służbową, chyba że sędzia, który złożył oświadczenie, wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie. W szczególnie uzasadnionych wypadkach podmiot uprawniony, zgodnie z ust. 2, do odebrania oświadczenia może je ujawnić pomimo braku zgody składającego oświadczenie. Oświadczenie przechowuje się przez 6 lat.

²²⁾ Dodany przez art. 16 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.

Art. 41b.²²⁾

Do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 41a ust. 1, stosuje się odpowiednio formularz, określony przepisami wydanymi na podstawie art. 11 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 483 i z 2000 r. Nr 26, poz. 306), dotyczącymi oświadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 tejże ustawy.

Art. 42.

Sędzia Sądu Najwyższego nie może być delegowany do pełnienia poza Sądem Najwyższym czynności sędziowskich ani administracyjnych, chyba że na to pozwala przepis szczególny.

Art. 43.

1. Wszelkie żądania, przedstawienia i zażalenia w sprawach związanych z jego stanowiskiem sędziego może wносить tylko w drodze służbowej.
2. W takich sprawach sędzia nie może zwracać się do instytucji i osób postronnych ani podawać tych spraw do wiadomości publicznej.

Art. 44.

Sędzia powinien niezwłocznie zawiadomić Pierwszego Prezesa o toczącej się sprawie sądowej, w której występuje w charakterze strony lub uczestnika postępowania.

Art. 45.²³⁾

- 1.²⁴⁾ Wynagrodzenie zasadnicze sędziów jest równe i stanowi, odpowiednio do rangi stanowiska sędziego, wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa; wysokość wynagrodzenia sędziów różnicuje staż pracy i pełnione funkcje.
2. Wynagrodzenie sędziów i członków Biura Orzecznictwa określa, w drodze rozporządzenia, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa.

Art. 46.

1. Sędziemu przysługuje corocznie urlop dodatkowy w wymiarze 6 dni roboczych – po 10 latach pracy, a 12 dni roboczych – po 15 latach pracy. Do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego, wlicza się wszystkie okresy zatrudnienia w sądzie lub prokuraturze na stanowiskach aplikantów, asesorów, sędziów i prokuratorów, a także okresy wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub zajmowania samodzielnego stanowiska w organach administracji państwowej, z którym związana była praktyka

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 14 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163), która weszła w życie z mocą od dnia 1 stycznia 1995 r.

²⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 13 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 110, poz. 1255), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.

- prawnicza, oraz inne okresy pracy, jeżeli z tytułu tego zatrudnienia przysługiwał zwiększony wymiar urlopu.
2. Sędziemu może być na jego wniosek udzielony płatny urlop dla poratowania zdrowia lub załatwienia ważnych spraw osobistych i rodzinnych.
 3. Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać sześciu miesięcy, a z innych przyczyn – jednego miesiąca w ciągu roku kalendarzowego.
 4. Urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony, jeżeli sędzia nie pełnił służby przez jeden rok z powodu choroby. Przy obliczaniu rocznego okresu niepełnienia służby z powodu choroby wlicza się okresy poprzedniej przerwy w pełnieniu służby wskutek choroby i płatnego urlopu dla poratowania zdrowia, jeżeli okres czynnej służby nie przekroczył 30 dni.²⁵⁾
 5. W okresie nieobecności w pracy z powodu choroby sędzia otrzymuje wynagrodzenie, nie dłużej jednak niż przez okres jednego roku.

Art. 47. (skreślony).²⁶⁾

Art. 48.

W sprawach o roszczenia ze stosunku służbowego sędziemu przysługuje droga sądowa.

Rozdział 6

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 49.

1. Za przewinienia służbowe i uchybienia godności urzędu sędzia Sądu Najwyższego odpowiada dyscyplinarnie.
2. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli przez nie uchybił obowiązkowi piastowanego wówczas urzędu państwowego lub okazał się niegodnym stanowiska sędziowskiego.

Art. 50.

- 1.²⁷⁾ Po upływie trzech lat od chwili czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a w razie wszczęcia – ulega ono umorzeniu.
2. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach Kodeksu karnego.

Art. 51.

1. Karami dyscyplinarnymi są:
 - 1) upomnienie,
 - 2) nagana,

²⁵⁾ Zdanie drugie w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 9.

²⁶⁾ Przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 9.

²⁷⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 pkt 7 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

- 3)²⁸⁾ usunięcie z zajmowanej funkcji,
 - 4)²⁹⁾ złożenie sędziego z urzędu.
- 2.³⁰⁾ Kara dyscyplinarna nagany lub usunięcia z zajmowanej funkcji pociąga za sobą pozbawienie możliwości awansowania w ciągu lat trzech oraz niemożność uzyskania w tym okresie utraconej funkcji.

Art. 52.³¹⁾

1. Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego są:
 - 1) w pierwszej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Sądu Najwyższego,
 - 2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego.
2. Do orzekania w sądzie dyscyplinarnym uprawnieni są wszyscy sędziowie Sądu Najwyższego, z wyjątkiem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesów Sądu Najwyższego oraz Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcy.
3. Skład sądu dyscyplinarnego wyznacza Kolegium Sądu Najwyższego w drodze losowania, z listy sędziów Sądu Najwyższego; składowi przewodniczy sędzia najstarszy służbą.
4. Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcę wybiera Kolegium Sądu Najwyższego na okres 4 lat.

Art. 53.

Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego mogą zgłosić Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Kolegium Sądu Najwyższego.

Art. 54. (skreślony).³²⁾

Rozdział 7

Organy kolegialne Sądu Najwyższego

Art. 55.

W Sądzie Najwyższym działają następujące organy kolegialne: Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, zgromadzenia sędziów izb Sądu Najwyższego oraz Kolegium Sądu Najwyższego.

Art. 56.

W posiedzeniach Zgromadzenia Ogólnego i zgromadzeń izb nie uczestniczą sędziowie delegowani do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym.

²⁸⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 183 pkt 4 lit. a) tiret pierwsze ustawy, o której mowa w przypisie 14.

²⁹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 183 pkt 4 lit. a) tiret drugie ustawy, o której mowa w przypisie 14.

³⁰⁾ Ze zmianami wprowadzonymi przez art. 183 pkt 4 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 14.

³¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 183 pkt 5 ustawy, o której mowa w przypisie 14.

³²⁾ Przez art. 183 pkt 6 ustawy, o której mowa w przypisie 14.

Art. 57.

1. Do zakresu działania Zgromadzenia Ogólnego należy:
 - 1) omawianie raz do roku informacji Pierwszego Prezesa o całokształcie działalności Sądu Najwyższego oraz o istotnych problemach wynikających z bieżącego orzecznictwa; w tych wypadkach do udziału w Zgromadzeniu Ogólnym Pierwszy Prezes może zapraszać kierowników naczelnych organów administracji państwowej i innych naczelnych i centralnych organów państwowych,
 - 2) wysłuchiwanie raz do roku sprawozdań z działalności Kolegium Sądu Najwyższego,
 - 3) przedstawianie Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatów na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego,
 - 4) rozpatrywanie innych spraw natury ogólnej na wniosek Pierwszego Prezesa lub z inicjatywy Kolegium Sądu Najwyższego.
2. Zgromadzeniu Ogólnemu przewodniczy Pierwszy Prezes.
3. Do zajęcia stanowiska lub powzięcia uchwały w jakiegokolwiek kwestii przez Zgromadzenie Ogólne niezbędna jest obecność co najmniej 2/3 sędziów każdej z izb. O wynikach głosowania decyduje większość głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego. Głosowanie jest tajne, jeżeli żądanie takie zgłosi chociażby jeden z obecnych członków Zgromadzenia.

Art. 58.

1. Do zakresu działania zgromadzeń sędziów izb Sądu Najwyższego należy:
 - 1) omawianie raz do roku informacji prezesa kierującego izbą o działalności tej izby i o istotnych problemach wynikających z orzecznictwa izby; w tych wypadkach do udziału w zgromadzeniu izby prezes izby może zapraszać przedstawicieli organów, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 1,
 - 2) wybór na okres jednego roku dwóch członków oraz jednego zastępcy do Kolegium Sądu Najwyższego.
2. Zgromadzeniu izby przewodniczy prezes izby.
3. Art. 57 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 59.

1. W skład Kolegium Sądu Najwyższego wchodzi: Pierwszy Prezes, prezesi Sądu Najwyższego, dyrektor Biura Orzecznictwa i dyrektor Biura Prezydialnego oraz wybrani przez zgromadzenia izb sędziowie Sądu Najwyższego.
2. Na posiedzeniach Kolegium przewodniczy Pierwszy Prezes.
3. Uchwały Kolegium zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 60.

Do zakresu działania Kolegium Sądu Najwyższego należy:

- 1) ustalanie na okres roczny podziału czynności, polegającego w szczególności na przydzieleniu sędziów do określonych izb i wydziałów,
- 2) opiniowanie kandydatów na sędziów Sądu Najwyższego,

- 3) opiniowanie kandydatów na stanowiska kierownicze w izbach i biurach Sądu Najwyższego,
- 4) opiniowanie podziału izb na wydziały, a Biura Orzecznictwa na działy,
- 5) opiniowanie projektu rozporządzenia Prezydenta, o którym mowa w art. 7, oraz zarządzenia Pierwszego Prezesa w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych jednostek administracji w Sądzie Najwyższym,
- 6) omawianie projektów informacji składanych Sejmowi, Prezydentowi i Krajowej Radzie Sądownictwa,
- 7) wypowiedzanie się na wniosek Pierwszego Prezesa i prezesów Sądu Najwyższego oraz z inicjatywy własnej w innych kwestiach dotyczących Sądu Najwyższego.

Rozdział 8

Przepisy szczególne, zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 61.

W sprawach nieuregulowanych niniejszą ustawą do Sądu Najwyższego oraz do sędziów tego Sądu stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o ustroju sądów powszechnych, a w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie – przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych.

Art. 62.

1. Do organizacji oraz do zakresu i trybu działania Izby Wojskowej Sądu Najwyższego oraz do sędziów tej izby stosuje się odpowiednie przepisy o ustroju sądów wojskowych, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami niniejszej ustawy.
- 2.³³⁾ W sprawach określonych w art. 33 ust. 1, art. 39, art. 43, art. 45, art. 46 ust. 2–5 i art. 48 do sędziów Sądu Najwyższego Izby Wojskowej mają zastosowanie przepisy o służbie żołnierzy zawodowych oraz przepisy wojskowe.
- 2a.³⁴⁾ Do określenia granicy wieku, po którego osiągnięciu sędzia Sądu Najwyższego Izby Wojskowej przechodzi w stan spoczynku, mają zastosowanie przepisy o służbie żołnierzy zawodowych oraz inne przepisy wojskowe.
- 3.³⁵⁾ Uposażenie sędziów Izby Wojskowej Sądu Najwyższego określają przepisy o uposażeniu żołnierzy, z tym że nie może być ono niższe od wynagrodzenia sędziów innych izb Sądu Najwyższego na stanowiskach równorzędnych ustalonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 63.

1. Traci moc ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 11, poz. 54, z 1972 r. Nr 23, poz. 166, z 1974 r. Nr 39, poz. 231, z 1980 r. Nr 4, poz. 8 i z 1984 r. Nr 35, poz. 187).

³³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 183 pkt 7 ustawy, o której mowa w przypisie 14.

³⁴⁾ Dodany przez art. 2 pkt 5 ustawy, o której mowa w przypisie 9.

³⁵⁾ Dodany przez art. 9 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 113, poz. 491), która weszła w życie z dniem 9 grudnia 1991 r.

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie zachowują moc odpowiednie przepisy wykonawcze, wydane na podstawie ustawy wymienionej w ust. 1, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.